

осуществлять на основе построения новой концепции по её формированию и реализации. В основу новой концепции развития бюджетной политики должны войти предложенные авторами комплексные мероприятия по трансформации бюджетной политики в условиях повышения финансовой устойчивости административно-территориальных единиц в Украине.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ

1. Придачук М.П. Межбюджетные отношения в РФ: учебное пособие / М.П. Придачук, М.С. Ломовцев. Волгоград: Волгоградский государственный архитектурно-строительный университет, 2005. – 187с.
2. Иванова О.Б. Бюджетная политика: региональный аспект: монография / О.Б. Иванова. – Ростов-на-Дону: Ростовский государственный экономический университет, 2003. – 237с.
3. Баранова И.В. Оценка эффективности использования бюджетных средств: монография / И.В. Баранова. Новосибирск: Новосибирский государственный университет экономики и управления, 2009. – 264с.
4. Павлюк К.В. Бюджет і бюджетний процес в умовах транзитивної економіки України: монографія / К.В. Павлюк. – К.: НДФІ, 2006. – 584с.
5. Луніна І.О. Державні фінанси та реформування міжбюджетних відносин: монографія / І.О. Луніна. – К.: Інститут економічного прогнозування – 2006. – 393с.
6. Бондарук Т.Г. Місцеве самоврядування та його фінансове забезпечення в Україні: монографія / Т.Г. Бондарук. – К.: НДФІ – 2009. – 608с.
7. Кириленко О. П. Місцеві бюджети в економічній системі держави: автореферат дисертації на здобуття наук. ступ. д-ра економ. наук: спец 08.04.01 „Фінанси, грошовий обіг і кредит” / О.П. Кириленко. – К.: Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка, 2002. – 32с.
8. О бюджете Автономной республики Крым за период 2010-2012 гг.: Постановление Верховной Рады Автономной Республики Крым [Электронный ресурс]. – Режим доступа: zakon4.rada.gov.ua

УДК 338.48(477.75):330.111.4:911.6

РАЙОНУВАННЯ ЯК ОСНОВНИЙ ЗАСІБ ЕФЕКТИВНОГО РОЗМІЩЕННЯ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ САНАТОРНО-КУРОРТНОГО І ТУРИСТСЬКОГО КОМПЛЕКСУ.

Дишиловий І.М., Прохорова О.В.

Розглянуто теоретичні підходи районування курортно-рекреаційних та туристських комплексів, запропоновані економістами. Виявлено основні фактори, що впливають на сучасний стан курортно-рекреаційних та туристських комплексів, до яких віднесено історичні особливості формування рекреаційного комплексу, політичні чинники і особливості національного планування. Запропоновано методологічний інструмент подальшого ефективного районування з використанням: індексу локалізації, індексу спеціалізації, коефіцієнта схожості галузевої структури, індекс середньогалузевої ефективності промислового виробництва обласних районів.

Ключові слова: економічне районування, санаторно-курортний, туристський комплекс, індекс локалізації, індексу спеціалізації.

Постановка проблеми. Об'єктом дослідження регіональної економіки є територіальні аспекти соціально-економічної системи, функціонування територіальних підсистем національ-

ної економіки, їх окремих елементів і взаємодії між ними, а також механізми управління. У регіональній економіці як науки використовуються різні методи дослідження: програмно-цільовий, балансовий, нормативний, методи соціологічних досліджень, економ-математичне моделювання. За останні десятиліття якісний підхід до обґрунтування економічного районування, який раніше був єдиним, почав доповнюватися кількісним. Але більш точні методи кількісного аналізу стали впроваджуватися лише порівняно недавно. Особливе місце серед цих методів займає територіальне районування з використанням статистичних і розрахункових (на перспективу) показників регіонального аналізу.

Територіальне районування - поділ територій за ступенем прояву одиничного фактора або їх сукупності з метою раціонального використання та управління. Економічний принцип розглядає район як спеціалізовану частину єдиного народногосподарського комплексу країни з певним складом допоміжних і обслуговуючих виробництв. Економічна ефективність спеціалізації району повинна оцінюватися як з точки зору встановлення найдоцільнішого територіального поділу праці у масштабі країни, так і з точки зору найбільш продуктивного використання наявних в районі ресурсів. В Автономній республіці Крим рекреаційний комплекс відіграє важливу роль в економіці регіону. Однак теоретичні підходи спеціалізації і диференціації курортних зон і туристичних центрів не знайшли ще належного місця у наукових дослідженнях економістів.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Регіональна економіка туризму знаходиться в центрі уваги вчених, про що свідчать численні публікації: О.О.Бейдик [1], В.К. Євдокіменка [2], Н.М.Ветрової [3], Т.А.Ірисової [4], В.И.Колесник [5], Т.И.Ткаченка [6], Н.М.Сажневої [7], В.А.Подсолонко [8] та багато інших. Набагато менше робіт економістів, пов'язаних з питаннями районування в сфері рекреації і туризму: Л.Г.Луцькової Л. Р. [9], Т.Л. Миронової [10], І.В.Зорина, В.А.Квартальнова [11], С.Ю. Цьохли, [12], І.Ф. Карташевської [13] та ін. Питання методології регіонального економічного районування санаторно-курортних, туристських комплексів знаходяться в центрі уваги науковців, так як залишаються недостатньо вивченою темою і мають потребу в подальшому дослідженні.

Мета дослідження. Провести аналіз сучасних підходів регіонального економічного районування санаторно-курортних і туристських комплексів.

Завдання:

- розглянути теоретичні підходи районування курортно-рекреаційних та туристських комплексів, запропоновані економістами;
- виявити основні фактори, що впливають на сучасний стан курортно-рекреаційних і туристських комплексів;
- запропонувати методологічний інструмент подальшого ефективного районування.

Основний матеріал дослідження.

В даний час вчені-економісти використовують різні підходи в районуванні підприємств індустрії туризму і спеціалізації курортних регіонів. Наприклад, Т.Л. Міронова [10, 198] виділяє в рекреаційному комплексі Криму три зони: Південний берег Криму, де для лікування і відпочинку використовуються такі кліматичні курорти, як м.Ялта, м.Алушта, м.Алупка, смт.Гурзуф, Місхор, Сімеїз. Західний берег, відомий лікувальними грязями і мінеральними водами, сприятливими кліматичними умовами. Головними курортами Західного берега АР Крим є м. Євпаторія, м. Саки, а також історико-культурний центр - м. Севастополь. На Південно-західному узбережжі - курортні міста Судак, Феодосія, смт.Планерське, Щебетовка. Даний підхід районування характерний для рекреаційної географії, враховує ресурсні складові, територіальну близькість курортних міст без урахування економічних факторів, що впливають на поділ праці і спеціалізацію санаторно-курортних і туристських підприємств.

І.В.Зорін, В.А. Квартальнов виділяють типи туристських центрів: культурно-історичний, курортно-кліматичний, приморський, альпійський, активно-оздоровчий, комерційно-діловий, фестивально-конгресний, релігійний, спортивний, мисливсько-рибальський, пригодницький, екзотичний, етнографічний, розважальний, комбінований [11, с 613].

С.Ю. Цьохла [12, с 178] в основу диференціації курортних міст бере показники господарсь-

ко-фінансової діяльності, пропонує використовувати коефіцієнти детермінації, які дозволяють прогнозувати обсяги реалізації послуг. При цьому автор вважає, що регіональна диференціація курортних регіонів, у тому числі Криму існує і є наслідком розміщення природно-рекреаційних ресурсів і сформована за багато років спеціалізації курортів та інфраструктури.

І.Ф. Карташевська [13,350] пропонує для визначення спеціалізації території за масштабами різноманітності господарської діяльності використовувати кластерний підхід моделювання. Економічний підхід ранжування, на думку автора, полягає в тому, що першопричиною у формуванні туристського району є не широка або вузька спеціалізація, а кількість і якість туристських ресурсів, їх ступінь освоєння. До територій перспективного розвитку віднесені: Сакський, Євпаторійський, Феодосійський, Чорноморський, Ленінський райони, які характеризуються наявністю великих площ земель рекреаційного призначення (200-120 тис.га), високою щільністю туристських ресурсів, високою компактністю розміщення ресурсів, високим сумарним часом огляду туристичних об'єктів. І.Ф. Карташевська пропонує спеціалізацію розглядати на рівні спочатку всього Криму в масштабі України, а потім кожного окремо взятого району. Сучасний стан розміщення продуктивних сил курортно-рекреаційної, туристичній сфері на території Автономної республіки Крим наочно демонструють статистичні показники, наведені у таблицях 1, 2.

Таблиця 1.

Підприємства індустрії туризму Автономної Республіки Крим (од.) [14]

	Санаторно-курортні та оздоровчі установи	Гості готелю та аналогічні засоби розміщення	Спеціалізовані засоби розміщення	Дитячі оздоровчі установи	Суб'єкти екскурсійної діяльності	Усього
Автономна Республіка Крим	544	734	503	668	200	2649
міста						
Сімферополь	—	42	-	87	18	147
Алушта	68	87	66	27	19	267
Армянськ	-	1	-	3	-	4
Джанкой	-	1	-	15	-	16
Євпаторія	63	71	66	41	27	268
Керч	32	16	28	29	9	114
Красноперекоськ	-	4	-	3	-	7
Саки	28	28	29	6	17	108
Судак	21	38	16	13	26	114
Феодосія	48	136	40	26	29	279
Ялта	109	143	100	54	31	437
райони						
Бахчисарайський	33	34	36	40	6	149
Білогірський	2	1	2	29	-	34
Джанкойський	-	-	-	36	-	36
Кіровський	2	4	2	17	-	25
Червоногвардійський	-	-	-	6	-	6
Красноперекоський	-	-	-	14	-	14
Ленінський	39	19	28	37	11	134
Ніжнегірський	-	1	-	27	-	28
Першотравневий	-	-	-	18	-	18
Раздольненський	11	2	10	19	-	42
Сакський	15	21	14	36	1	87
Сімферопольський	40	22	36	52	2	152
Советський	-	-	-	17	-	17
Чорноморський	33	63	30	16	4	146

Таблиця 2.

Рекреаційні навантаження на 1000 місцевих жителів

Адміністративні райони	Чисельність наявного населення, (на 1 січня 2013р)	Територія тис. км ²	Щільність населення, осіб на 1 км ²	Кількість земель рекреаційного призначення відповідно ст. 51 Земельного кодексу України, га	Кількість оздоровлених у 2010/11 рр. у розрахунку на 1000 постійно проживаючих в регіоні
АР Крим	1956422	26,081	75	4373,5555	852,3
райони					
Бахчисарайський	90998	1,589	57	192,2085	23,7
Білогірський	64253	1,894	34	0,2000	0,5
Джанкойський	74516	2,667	28	64,0600	-
Кіровський	54345	1,208	45	59,6370	1,8
Червоногвардійський	91259	1,766	51	-	-
Красноперекопський	29874	1,231	24	3,3000	-
Ленінський	63026	2,919	22	171,9345	7,0
Ніжнегірський	51694	1,212	42	10,0000	-
Першотравневий	35562	1,474	24	3,0000	-
Раздольненський	34164	1,231	28	51,1942	10,2
Сакський	78692	2,257	34	202,3801	8,1
Сімферопольський	158738	1,753	89	349,6673	31,5
Советський	34755	1,080	32	6,0000	-
Чорноморський	32226	1,509	21	159,2565	13,6
міста				-	
Алушта	50773	0,600	87	6081483	157,7
Армянськ	25482	0,162	154	44,0000	-
Джанкой	35653	0,026	1422	9,0000	-
Євпаторія	120473	0,065	1882	363,127	173,1
Керчь	146559	0,108	1361	167,7867	14,3
Красноперекопськ	29703	0,022	1342	-	-
Саки	22767	0,029	851	223,4510	46,9

Дані таблиці наочно демонструють диспропорції в розміщенні підприємств індустрії туризму, використання рекреаційних земель, трудових та рекреаційних ресурсів. Відчувають максимальне рекреаційне навантаження міста Ялта, Алушта, Євпаторія, Феодосія, Саки, а також Сімферопольський, Бахчисарайський, Чорноморський, Роздольненський райони. Згідно сучасним науковим уявленням підприємства санаторно-курортного і туристського комплексу відносяться до індустрії туризму і входять в міжгалузевий туристський комплекс. На відміну від міжнародної практики на їх розвиток і розміщення в Україні, Автономній Республіці Крим вплинули численні фактори, серед яких:

- історичні особливості економічного освоєння Криму;
- політичні (непрофесіональні рішення політиків);
- особливості вітчизняного регіонального планування.

У Ялті в 1902 році, завдяки працям професора А. А. Боброва, відкрився перший в Росії дитячий санаторій. У Севастополі - найбільший в Європі до першої світової війни курортний діагностичний та лікувальний центр - Романовський інститут фізичних методів лікування (нині інститут ім. Сеченова), сакське земське грязелікування надовго стає зразковим починанням в цій області.

18 жовтня 1921 р. В.І.Ленін і М.І.Калінін підписали постанову про утворення Кримської Автономної Соціалістичної Радянської Республіки у складі РРФСР, яка складалася з семи округів і двадцяти районів. У 1923 р. після скасування округів створюється 15 районів [15, с. 38]. У 1923 році створюється Головне курортне управління Наркомздор'я на чолі з наркомом Н. А. Се-

машко 21 грудня 1920 року в. І. Ленін підписує декрет «Про використання Криму для лікування трудящих», створюється Центральне управління курортами Криму, яке очолив брат В.І. Леніна - Д.І. Ульянов. Перші оздоровниці відкриваються на базі колишніх великокнязівських маєтків. Аж до 70-х років XX століття Радянський Союз використовував для цілей суспільного санаторно-курортного лікування будівлі, зведені в кінці XIX - початку XX століття: імператорські палаци у Лівадії та Масандрі, Алупкінський палац М.С.Воронцова, Юсуповський палац у Місхорі і т.д.

За роки радянської влади держава, якій належали усі землі, зробила розподіл управління ними між численними відомствами. В даний час земельними ресурсами в Автономній Республіці Крим володіють понад 600 власників. Тільки у Великій Ялті їх більше 100.

Другим фактором, який чинив негативний вплив на розміщення підприємств індустрії туризму на пострадянському просторі, є політичний. Стрімкий розвиток туризму в Україні та Криму сприяло створенню нової нормативно-правової бази. Згідно з поправками до закону України «Про туризм» створені сприятливі умови для великих монополістів, зайнятих виїзним туризмом. Існуюча законодавча база та податкова система призводить до відходу з ринку дрібних фірм - турагентів, які не мають можливості брати участь у зміцненні матеріальної бази санаторно-курортних закладів, позбавлені доступу до пільгового кредитування. З іншого боку, нормативно-правове поле дає можливість освоєнню кримських рекреаційних земель великим українським та іноземним інвесторам. Зона вільного інвестування «Порт Крим» відкрила двері до земельних ресурсів іноземцям та появи великих рекреаційних підприємств на екологічно перевантажених територіях.

Третім фактором в диспропорції розміщення є особливості вітчизняного планування, а вірніше відсутність фінансування прийнятих цільових програм та контролю за прийнятими рішеннями. Чисельні державні та регіональні програми розвитку курортно-рекреаційного та туристичного комплексів не привели до підвищення ефективності функціонування підприємств індустрії туризму. Обсяг наданих послуг не досяг аналогічного показника діяльності підприємств в 2000р.

Наведені приклади підтверджують некерованість процесів освоєння рекреаційних земель, поглиблення диспропорцій в їх використанні. Для вирішення основних завдань пропонується продовжити удосконалити метод економічного районування.

Для цього доцільно угруповання первинних районів провести на основі статистичних і розрахункових (на перспективу) показників регіонального аналізу. Для виявлення загальних рис спеціалізації, а також комплексності обласних одиниць необхідно використовувати показники: індекс локалізації і загальний індекс спеціалізації, коефіцієнт схожості галузевої структури, індекс середньогалузевої ефективності промислового виробництва обласних районів та ін.[16]. Наприклад, коефіцієнт локалізації (Кл) дозволить виявити спеціалізації за допомогою зіставлення галузевої структури регіону з галузевою структурою базової території. В якості базової території можуть прийматися будь-які території більш високого рангу (наприклад, країна, економічний район, область тощо). Коефіцієнт локалізації покаже ступінь спеціалізації регіону по даній галузі, так і ступінь концентрації даної галузі у регіоні. Галузь вважається галуззю спеціалізації для регіону, якщо (Кл) більше 1. Причому чим більше значення коефіцієнта локалізації, тим більше концентрація даної галузі у регіоні. Коефіцієнти локалізації розраховуються по чисельності зайнятих у галузі або за обсягом виробленої продукції.

Розрахувати коефіцієнти локалізації можна за допомогою двох формул.

1. Якщо наявні дані про обсяг виробленої продукції по галузях господарства в регіоні і на базовій території наданні в абсолютному значенні, то коефіцієнт локалізації розраховується як відношення питомої ваги галузі у галузевій структурі досліджуваної території до питомої ваги тієї ж галузі в галузевій структурі базової території.
2. Якщо дані наданні у відносному висловленні (питома вага продукції (послуг) в галузях господарства), то коефіцієнт локалізації можна розрахувати за формулою.

Аналіз структури господарського комплексу регіону пропонується провести з метою визначення ефективності, стійкості, конкурентоспроможності регіональної економіки з точки зору економічного зростання, відтворювального процесу в регіоні. Використовуючи даний підхід, можна в подальшому отримати цікаві результати подальшого ефективного розміщення підприємств індустрії туризму.

ВИСНОВКИ

Дослідження показують:

- питання методології регіонального економічного районування санаторно-курортних, туристських комплексів знаходяться в центрі уваги науковців, так як залишаються недостатньо вивченою темою і потребують подальшого дослідження;

- статистичні дані наочно демонструють диспропорції: в розміщенні підприємств індустрії туризму, використання рекреаційних земель, трудових та рекреаційних ресурсів. В даний час відчуваються максимальне рекреаційне навантаження міста Ялта, Алушта, Євпаторія, Феодосія, Саки, а також Сімферопольський, Бахчисарайський, Чорноморський, Роздольненський райони;

На розвиток і розміщення підприємств індустрії туризму в Автономній Республіці Крим вплинули численні фактори, серед них:

- історичні (особливості економічного освоєння Криму);

- політичні (непрофесійні рішення політиків);

- особливості вітчизняного регіонального планування.

Для виявлення спільних рис спеціалізації, а також комплексності обласних одиниць пропонується використовувати показники: індекс локалізації і загальний індекс спеціалізації, коефіцієнт схожості галузевої структури, індекс середньогалузевої ефективності промислового виробництва обласних районів та ін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування: [монографія] / О. О. Бейдик. – К: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2001. – 395 с.

2. Євдокименко В. К. Організаційно-економічні важелі розвитку туризму в Україні / В. К. Євдокименко. Розвиток туризму в Україні. Проблеми і перспективи : збірник наукових статей. – К.: ІВЦ «Слов'янський діалог», 1995. – С. 32-39.

3. Ветрова Н. М. Принципи організації управління ефективним використанням території / Н. М. Ветрова // Сталій розвиток рекреаційно-економічного комплексу Криму / [Єфремов А. В., Матевосьян Е. Н., Бережна В. В. та ін.] ; під ред. д.е.н., проф. А. В. Єфремова. - Сімферополь: «Таврія», 2002. - Розд. 2.1. С. 38 - 77.

4. Ірисова Т. А. Основні поняття про туристському регіоні / Т. А. Ірисова // Туризм і галузеві системи: підручник / В. В. Зорін, А. В. Зорін, Т. А. Ірисова [та ін]. - М: Фінанси і статистика, 2002. - Розд. 3.1. - С. 31 - 74.

5. Колесник В. І. Соціально-економічна оцінка розвитку рекреаційних комплексів міст-курортів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кан. економ. наук : спец. 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами» / в. І. Колесник. - Донецьк, 1995. - 20 с.

6.Ткаченко Т. І. Сталій розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу / Т. І. Ткаченко. - К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. - 31 с.

7. Сажнева Н. М. Місце курортно-рекреаційної сфери в економіці України / Н. М. Сажнева // Туристично-краєзнавчі дослідження. - Випуск 1: Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції [Туризм в Україні: економіка та культура], (Світязь, 9-10 вересня 1998 р.). - У двох частинах. - Частина перша. - К: КМ-Трейдінг, 1998 - С. 137 - 142.

8. Подсолонко Е. А. Реструктуризація регіональної економіки (системний підхід) / Е. А. Подсолонко. - К: ЦУЛ, 2003. - 424 с.

9.Лук'янова Л. Р. Рекреаційні комплекси: [учеб. посібник] / Л. Р. Лук'янова, в. І. Цибух; під заг. ред. В. К. Федорченко. - К: Вища школа, 2004. - 346 с.

10. Миронова Т. Л. Управління розвитком регіону [навчальний посібник] / Т. Л. Миронова, О. П. Добровольська, А. Ф. Процай, С. Ю. Колодій. - К: Центр навчальної літератури, 2006 - 328 с.

11. Зорін І.В., Квартальнов В.А. Енциклопедія туризму/ І.В.Зорин, В.А.Квартальнов / - М.:Фини-сы і статистика, 2001 - 560с.

12. Цьохла С. Ю. Трансформація рекреаційної діяльності та розвиток регіональних ринків курортно-рекреаційних послуг (методологія, аналіз і шляхи вдосконалення): [монографія] / Цьохла Світлана Юріївна. - Сімферополь: Таврія, 2008. - 352 с.
13. Карташевська І.Ф. Формування ефективної системи управління в туризмі на основі кластерного моделювання : монографія / І.Ф. Карташевська. - Сімферополь : ДИАЙПИ, 2012.- 444 с.
14. Туристична діяльність в АР Крим у 2012 році: [статистичний збірник / за редакцією О.А Мискова]. - Сімферополь: Головне управління статистики в АРК, 2013. - 60 с.
15. Історія міст і сіл Української РСР. Кримська область. Редактори: І. Л. Бутич, Л. М. Задунайська, Л. М. Кузьменко, Ст. Н. Лев, С. П. Стрелкова, З. Р. Туранська (керівник редакційної групи В. Ф. Кошик).- К.: Інститут історії Академії наук УРСР, 1974.- 624 с.
16. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iteconomic.com/koefficient-lokalizacii.aspx>

УДК 332.145

ГЛОБАЛИЗАЦИЯ СТРАТЕГИЧЕСКИХ ОРИЕНТИРОВ СОЦИАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ЛОКАЛЬНОГО УРОВНЯ

Козлова Л.В.

В статье рассматриваются городская система как обособленный комплексный механизм взаимодействия социальных, экономических и экологических факторов. Определены составляющие социального развития города, а так же обозначены приоритеты и комплекс задач, решение которых позволит сформировать ориентиры устойчивого развития.

Ключевые слова: государственная политика, мониторинг, развитие города, социальная сфера города, социально-экономическое развитие, стратегия развития, урбанизация, устойчивое развитие.

В современных цивилизационных процессах четко прослеживается тенденция к изменению статуса города в отношениях с государством. Город становится центром цивилизационных изменений, что не может не повлиять на внутренне системные отношения между государством и городом на пользу укрепления роли и значимости последнего. Это актуализирует вопрос изменения внутренней государственной политики в отношении функционирования и развития городов.

Сегодня в мире наблюдается тенденция роста уровня урбанизации, которая принципиально меняет роль и значение городов для национального развития государства. В урбанизированных демократических странах уровень национальной конкурентоспособности и развития коррелируется с уровнем развития городов страны. Международным сообществом город официально признан центральным фактором социального и экономического развития человечества [1].

Международное признание нашла также идея о том, что решения и гармонизация глобальных проблем должно основываться на гармонизации проблем на уровне городов, делая этот процесс для систем большего масштаба автомодельным. Города же, в таком случае, не имеют права экспортировать проблемы и нарушать равновесие с внешней средой или с будущим. Все проблемы или нарушения равновесия должны решаться городом (как самостоятельно, так и с помощью государства путем соответствующего согласовательного процесса) [2].

Процесс решения многих проблем города предусматривает необходимость их комплексного анализа, используя современные технологии, мониторинговые исследования, сопоставление и сравнение, выявление перспективных возможностей и угроз развития городов. Все это приводит к формированию системы показателей, которые, с одной стороны, будут детализироваться факто-